

Utlåtande 2007:125 RVII (Dnr 329-2606/2007)

Justering av avgifter för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Justeringen av avgifterna för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen godkänns och börjar gälla fr.o.m. den 1 januari 2008 i enlighet med detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Det är en uppgift för socialtjänstförvaltningen att utreda och föreslå beslut om serveringstillstånd för restauranger i staden. Stöd för avgiftsuttag föreligger i 7 kap. 13 § Alkohollagen. Avgifternas storlek ska följa den så kallade självkostnadsprincipen, dvs. avgifterna som tas ut ska motsvara den kostnad staden har för arbetet. Den senaste justeringen av avgifterna gjordes år 2004. På grund av utökade arbetsuppgifter och ökade ambitioner när det gäller service och tillsyn behöver nu en justering göras.

Socialtjänstnämnden motiverar avgiftsförändringen med att avgifternas storlek ska följa den så kallade självkostnadsprincipen, dvs. avgifterna som tas ut ska motsvara den kostnad staden har för arbetet. Den senaste justeringen av avgifterna gjordes år 2004. På grund av utökade arbetsuppgifter och ökade ambitioner när det gäller service och tillsyn behöver nu en justering göras.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att en justering är motiverad och föreslår kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige godkänna en justering av avgifter för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, i enlighet med socialtjänstnämndens förslag.

Mina synpunkter

Det är viktigt att både den enskilde stockholmaren och stadens näringsutövare har förtroende för handläggningen och tillsynen av stadens alkoholtillstånd. Restaurang- och nöjeslivet i Stockholm ska bli tryggare genom vårt arbete med att förebygga restaurangrelaterat våld och motverka servering till underåriga.

Serveringstillstånd ska vara lätta att få, men också lätta att mista när man inte sköter sig. De restaurangägare som uppfyller kraven för att få tillstånd ska få en snabb och korrekt handläggning med lättillgängligt stöd från handläggaren.

Upptäcktsrisken för lagöverträdelser ska vara stor och att handläggningen vid ingripanden måste vara aktiv och rättssäker. För att säkerställa detta är det nödvändigt att stadens handläggare är kvalificerade att upprätthålla denna servicenivå.

Genom den nu föreslagna justeringen av avgifterna får vi också ett rättvisare avgiftssystem gentemot restaurangnäringen eftersom avgifterna anpassas till verksamhetens omsättning och öppettider.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Justeringen av avgifterna för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen godkänns och börjar gälla fr.o.m. den 1 januari 2008 i enlighet med detta utlåtande

Stockholm den 17 oktober 2007

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Ulf Kristersson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Det är en uppgift för socialtjänstförvaltningen att utreda och föreslå beslut om serveringstillstånd för restauranger i staden. Stöd för avgiftsuttag föreligger i 7 kap. 13 § Alkohollagen. Avgifternas storlek ska följa den så kallade självkostnadsprincipen, dvs. avgifterna som tas ut ska motsvara den kostnad staden har för arbetet. Den senaste justeringen av avgifterna gjordes år 2004. På grund av utökade arbetsuppgifter och ökade ambitioner när det gäller service och tillsyn behöver nu en justering göras.

Kommunernas arbete med tillstånd för och tillsyn av serveringstillstånd har fått många tillkommande arbetsuppgifter de senaste åren. Som exempel kan nämnas ökad kontroll av kassaregister och ökat fokus på tillståndshavarnas ekonomiska skötsamhet. För Stockholms del har detta inneburit att antalet tillsynsärenden som resulterat i åtgärder ökat från 31 återkallelser och 30 varningar år 1999 till 59 återkallelser och 101 varningar år 2006. Den ökade arbetsbelastningen kring åtgärdsärendena har inte motsvarats av några ökade intäkter. Det har i sin tur inneburit stora påfrestningar för personalen på socialtjänstförvaltningens tillståndsenhet eftersom ett tillräckligt antal handläggare inte har kunnat rekryteras. På sikt kan stora arbetsmiljöproblem uppstå om inte arbetsbelastningen per handläggare minskar.

Staden har en fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller arbetet med att förebygga restaurangrelaterat våld och servering till underåriga. Den nuvarande majoriteten i staden har uttryckt att serveringstillstånd ska vara lätta att få, men också lätta att mista. Att det ska vara lätt att få tillstånd innebär att de som har visat att de uppfyller kraven ska få en snabb och korrekt handläggning med lättillgängligt stöd från handläggaren. Det betyder att det måste finnas tillräckligt många kvalificerade handläggare för att klara denna servicenivå. Lätt att mista tillståndet innebär att upptäcktsrisken för lagöverträdelse ska vara stor och att handläggningen vid ingripanden måste vara aktiv och rättssäker.

De kommuner i Sverige som är närmast jämförbara med Stockholm är Malmö och Göteborg. Båda dessa städer kommer under år 2007 ta ställning till förslag till höjningar av avgifterna. De avgifter som föreslås där ligger i nivå med detta förslag eller högre. Som jämförelse kan nämnas att lägsta avgiftsklass för tillsynsavgiften i Malmö och Göteborg föreslås bli 5 000 respektive 3 500 kronor och högsta avgiftsklass blir 19 500 respektive 15 500 kronor. I Malmö tillkommer dessutom extra tillsynsavgift för de som har sena serveringstider, vilket motiveras av merarbetet som dessa tillstånd orsakar.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2007 att enhälligt godkänna förslaget till nya avgifter samt överlämna ärendet till kommunfullmäktige för beslut.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

För närvarande finns vid socialtjänstförvaltningens tillståndsenhet tio handläggare, tre assistenter och en enhetschef. Antalet gällande tillstånd är cirka 1650, vilket innebär att man då alla tjänster är bemannade har 165 tillstånd per handläggare. I praktiken är det dock svårt att upprätthålla den nivån, eftersom det är en inskolningstid på cirka ett halvår för en handläggare. Det innebär att vikariat vid föräldraledigheter och sjukdom är svåra att fylla, så ofta är antalet gällande tillstånd per handläggare i tjänst uppåt 200.

Statens folkhälsoinstitut har i sina anvisningar angett cirka 100 tillstånd per handläggare som en lämplig dimensionering av antalet handläggare. Stockholms stad bör dock kunna göra betydande rationaliseringsvinster genom stordriftsfördelar, varför 125 tillstånd per handläggare är en rimligare nivå. För att nå detta behöver nuvarande personaluppsättning utökas med tre handläggartjänster.

Det finns också behov av att utveckla smidigare administrativa rutiner genom användning av ny teknik. Ett utvecklingsarbete har redan påbörjats för att tillståndshavare och sökande lättare ska kunna följa sina egna ärenden via webbsidor och ha möjlighet att göra ändringar via webbformulär. För att kunna fortsätta utveckla denna service behövs en utökad investeringsbudget.

Det ökade fokuset på tillståndshavarnas ekonomiska skötsamhet innebär också att extern kompetens behöver tas in i ökad utsträckning. I komplicerade ärenden (kan gälla både ansökningar och tillsynsärenden) behövs stöd från kvalificerade ekonomikonsulter för att säkerställa likabehandling av sökande och tillståndshavare. En upphandling av ekonomikonsulter är påbörjad och beräknas bli klar under sommaren.

Stadshusets majoritet har också aviserat en önskan om att staden ska överta ansvaret för Operation Krogsanering. Detta har förvaltningen ställt sig positiv till i det svar som redovisats till nämnden gällande nya riktlinjer för serveringstillstånd. Detta är en arbetsuppgift som i så fall måste finansieras av staden. Det rör sig uppskattningsvis om en heltidstjänst som måste avsättas för denna arbetsuppgift. Kostnaden för denna anställning kan finansieras inom ramen för detta föreslag till avgiftsjustering.

Tillståndsenheten drivs som en resultatenhet och har inga anslag från stadens budget. Enligt tertialrapport 1 för 2007 pekar resultatet för helåret på ett underskott med 900 000 kronor. Detta kommer att klaras genom att använda medel som reserverats från tidigare års överskott, samt genom att enheten får flytta resterande underskott till kommande år.

Sammantaget behövs ett betydande tillskott till verksamheten. Då verksamheten vid tillståndsenheten helt och hållet finansieras med avgifter är en avgiftsjustering enda möjligheten att skapa dessa resurser.

Avgifter tas ut dels för ansökningar, dels för den tillsyn som utförs. Cirka 75 procent av tillståndsenhetens intäkter kommer från tillsynsavgifterna.

Ansökningsavgifter

	Nuvarande	Ny avgift
Nytt tillstånd, ägarskifte	7000	8000
Ändrade ägarförhållanden, helt nya bolagsmän	0	8000
Ändrade ägarförhållanden, mindre ändring	0	2000
Stadigvarande ändring i tillstånd	1500	2000
Tillfällig förändring i tillstånd	400	500
Tillfälligt tillstånd till allmänheten – högst tre dagar*	3200	3500
Tillfälligt tillstånd till allmänheten – mer än tre dagar*	4400	4500
Tillfälligt tillstånd slutet sällskap*	900	1000

* inklusive tillsynsavgift

Tillsynsavgifter

	Nuvarande	Ny avgift
Fast avgift, servering till allmänheten	1 500	2 000
Fast avgift, servering till slutet sällskap	2000	2 000
Trafikservering	600/linje, 900/bolag	700/linje, 1000/bolag

Rörlig avgift för servering till allmänheten

Avg klass	Årsomsättning alkoholdrycker, kronor		
0	0 -100 000	0/1 000	1 000
1	100 001-500 000	1000/2 000	2 000
2	500 001-1 000 000	3 000	3 000
3	1 000 001-2 000 000	4 000	5 000
4	2 000 001-5 000 000	5 000	7 000
5	5 000 001-10 000 000	6 000	9 000
6	10 000 001-15 000 000	7 000	12 000
7	15 000 001-	7 000	15 000

Avgifter för utökad serveringstid (utöver rörlig avgift)

Utökad serveringstid, stängning senast 02.00	-	1 000
Utökad serveringstid, stängning senast 03.00	-	3 000
Utökad serveringstid, stängning senast 04.00	-	6 000
Utökad serveringstid, stängning efter 04.00	-	8 000

Konsekvenser av förslaget

I föreliggande förslag finns enligt förvaltningen en bättre överensstämmelse mellan avgiften och den faktiska kostnaden. När det gäller ansökningsavgifterna utjämnas vissa omotiverade avgiftsskillnader. De årliga tillsynsavgifterna har höjts över hela linjen, men procentuellt mest för de största restaurangerna.

Avgiftsklasserna har förändrats för att bättre stämma överens med den faktiska situationen. De tidigare tre lägsta avgiftsklasserna har blivit två. En ny avgiftsklass för restauranger med alkoholomsättning över 15 miljoner kronor har tillkommit.

För tillståndshavarna innebär detta i de flesta fall ökade kostnader. En restaurang med en årlig alkoholförsäljning upp till 50 000 kronor får en höjning från 1 500 kronor per år till 3 000. Motivet till denna kraftiga höjning är att den tidigare avgiften inte täckte den verkliga kostnaden för tillsyn. Ur rättvisesynpunkt ska inte dessa kostnader bäras av de övriga tillståndshavarna.

För restauranger med omsättning mellan 50 000 och 100 000 kronor ökar avgiften från 2 500 till 3 000 kronor. I den nya avgiftsklass 3 (tidigare avgiftsklass 4) blir höjningen från 5 500 till 7 000 kronor och för en restaurang med högsta avgiftsklass och öppetid till 01.00 blir höjningen från 8 500 till 17 000 kronor per år.

Därutöver införs nya avgifter för sena serveringstider (efter 01.00). Dessa är motiverade av att det är betydligt dyrare att bedriva tillsyn sent på natten, samt att det krävs mer arbete med att granska att dessa restauranger lever upp till de riktlinjer kommunfullmäktige beslutat ska gälla. Till exempel ska de restauranger som får senare serveringstid än 03.00 vara dokumenterat välskötta, ha ett system för att kontrollera antalet gäster i lokalen. Samtlig personal som inte enbart tillfälligt engageras ska också gå STAD-utbildning. Försäljning av helrör får inte heller förekomma på dessa serveringsställen. De ökade kraven på dessa serveringsställen innebär att mer resurser för kontroll behövs.

För staden blir förändringen kostnadsneutral eftersom tillstånds- och tillsynsverksamheten helt finansieras med avgifter. Verksamheten tillförs genom dessa avgiftsförändringar cirka 4 miljoner kronor. Dessa ökade resurser bedöms vara tillräckliga för att:

- Balansera det nuvarande underskottet i verksamheten
 - Fortsätta utvecklingsarbetet för att erbjuda bättre service för tillståndshavarna via webbformulär m m
 - Anställa de handläggare som behövs för att klara de åtaganden som finns
 - Anlita konsulter för mer komplicerade ekonomiärenden i ökad utsträckning
 - Överta ansvaret för Operation Krogsanering

Ikraftträdande

De nya avgifterna föreslås börja gälla från år 2008. Den årliga tillsynsavgiften faktureras i förväg och baseras på alkoholförsäljningen föregående år.

Tillstånds- och tillsynsverksamheten utvecklas fortlöpande, varför man redan nu kan konstatera att justeringar av avgifterna kommer att bli nödvändiga i framtiden. Ett lämpligt intervall för sådana förändringar kan vara 2-3 år. Det innebär att nästa översyn av avgifterna för serveringstillstånd bör ske år 2009 eller 2010.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret menar att en justering är motiverad och föreslår kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige godkänna en justering av avgifter för tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, i enlighet med socialtjänstnämndens förslag.